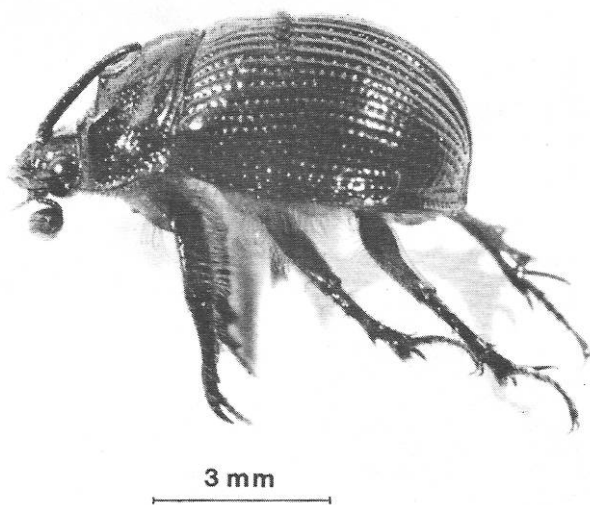

ODONTAEUS ARMIGER Scopoli TE TURNHOUT

(Coleoptera, Scarabaeidae)

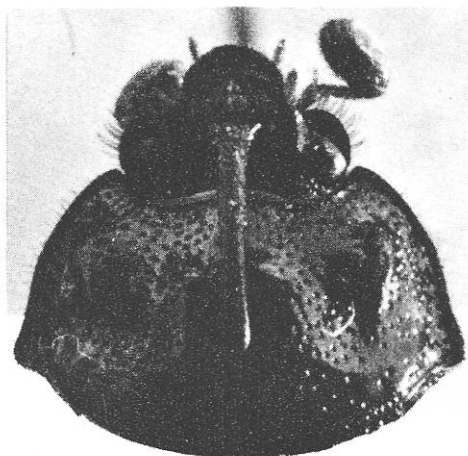
(Hans HENDERICKX)

Bij het ordenen van een aantal insekten uit de Kempen viel mijn oog op een klein, zwart kevertje dat ik in het begin van de jaren '70 van een avondtocht door het Turnhoutse natuurgebied "De Lierèman" meegebracht had. Ik herinnerde me nog het dier tijdens de vlucht te hebben gevangen. Destijds was mijn interesse voor andere insektenorden dan de Lepidoptera zeer beperkt, en ik meende het dier dan ook slechts als curiositeit meegenomen te hebben. Ik had zelfs nagelaten het te etiketteren.

Figuur 1 : Odontaeus armiger, lateraal (Turnhout)
BRECHTS en H. HENDERICKX).

(Foto : J. HEM-

2 mm

Figuur 2 : Odontaeus armiger, kop en halsschild (Foto : J. HEMBRECHTS en H. HENDERICKX).

Wat was dan eigenlijk zo bijzonder aan dit op het eerste zicht doodgewone mestkevertje? Bij een nauwkeurig onderzoek blijkt het dier op de kop een lange, fijne hoorn te hebben, die wel tot over de helft van het halsschild reikt. Op het halsschild zelf pronken daarenboven nog twee achterwaarts gerichte doorns, wat de kever een bizarre aanblik geeft (fig. 1, 2). Op een van de vergaderingen van de Vereniging voor Entomologie toonde ik het merkwaardige insekt aan de keverexpert Clement SEGERS, die het determineerde als Odontaeus armiger Scopoli. Het bleek te gaan om een zeldzame soort die slechts sporadisch wordt waargenomen. De heer VERBEELEN meldde me nog een vangst te Sint-Job-in-'t Goor; meer gegevens uit de Kempen kon niemand mij bezorgen. Uit literatuurvermeldingen blijkt dat de soort nergens algemeen schijnt te zijn. OUDEMANS (1900) vermeldt "zeldzaam" en FREUDE, HARDE en LOHSE (1969) schrijven "eenzaam en niet talrijk". In Nederland is de soort bekend van Gelderland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg (BRAKMAN, 1966). Over de kophoorn vermeldt CALWER (1876) dat hij alleen bij de mannetjes aanwezig is, de wijfjes zouden slechts onduidelijke oneffenheden hebben. OUDEMANS (1900) noteert het interessante feit dat het mannetje de kophoorn kan bewegen.

Al met al is het wel een zeer merkwaardig dier, en het zou zeker de moeite lonen de levenswijze te bestuderen.

Met dank aan de heer J. HEMBRECHTS voor het afwerken van de foto's.

Literatuur :

- BRAKMAN, P.J., 1966 : Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. Monographieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 2, p. 147.
- CALLWER, C.G., 1876 : Käferbuch, 3de uitgave, Julius Hoffmann, Stuttgart, 700 p.
- EVERTS, E., 1922 : Coleoptera Neerlandica III, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 668 p., 19 fig.
- FREUDE, H., HARDE, K.W. & LOHSE, G.A., 1969 : Die Käfer Mitteleuropas, Band 8, 388 p.
- OUDEMANS, J.T., 1900 : De Nederlandse Insecten, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, p. 671.
- REITTER, E., 1909 : Fauna Germanica, II. Band, K.G. Lutz' Verlag, Stuttgart, 392 p., 39 pl.

Summary : The author mentions the capture of a male Odontaeus armiger Scopoli (Coleoptera, Scarabaeidae) at Turnhout (province Antwerp). The species seems to be very rare in this region.

Résumé : L'auteur a capturé un mâle d'Odontaeus armiger Scopoli (Coleoptera, Scarabaeidae) à Turnhout (province d'Anvers). L'espèce semble être très rare dans cette région.

H. HENDERICKX : Wandelweg 11, B-2400 MOL.

INFORMATIE

Vanaf 1983 zal de Akademische Verlagsgesellschaft een reeks van 8 boeken uitgeven "Butterflies of Europe". Onder leiding van O. KUDRNA zullen een hele reeks auteurs (o.a. W. ARNSCHIED, E. BALLETO, T. LARSEN, P. ROOS) de verschillende families behandelen. Het eerste deel zal bestaan uit de bibliografie van de Europese Papilionoidea (ongeveer 5000 referenties). Het tweede deel is een inleiding in de lepidopterologie. De delen 3 tot en met 6 behandelen de verschillende soorten (geldige naam, synoniemen, beschrijving, onderzocht materiaal, variatie, verspreiding, jeugdstadia, ecologie). Deel 7 behandelt het leven van de vlinders, biogeografie, bescherming, ecologie enz. Een supplementair achtste deel zal de verschillende aspecten van de bescherming van de Europese vlinders onder de loupe nemen. Het is gepland voor publikatie in 1984.

De delen zullen met intervallen van 2 à 3 jaar verschijnen. Ze meten 15,5 x 23 cm, bevatten ongeveer 450 p., met talrijke kaarten, zwart-witafbeeldingen en kleurplaten. Prijs per deel ongeveer 220,- DM. Een folder met meer inlichtingen is verkrijgbaar bij Akademische Verlagsgesellschaft, P.O. Box 1107, Bahnhofstrasse 39, D-6200 WIESBADEN.